

problémával találkozunk a *Hűsz órában* vagy *A vihar kapujában* című filmben és ez a valóságról és mozgóképi megörökítéséről folytatott beszélgetésünk újabb tanulságos pontja. A bejátszásokban megfigyelhetjük továbbá a dokumentumfilm – és annak egyik jellegzetes formája, a „beszélő fejek” – műfaji jellegzetességeit.

6.4. *Robert Flaherty* klasszikus filmjéből következik egy részlet, a *Nanouk, az eszkimóból*. *Flaherty* 1922-es lírai hangoltságú ősdokumentumfilmje a filmtörténet egyik legnevezetesebb darabja, együtt emlegetik az *Aranypolgárral*, *A Patyomkin páncélossal* vagy a *Modern időkkel*. A *Nanouk* egy részletén megfigyelhetjük a műszerrel mérhető idő és a filmidő viszonyát, a dokumentarista téralakítás fogásait.

6.5. *Tarr Béla Családi tűzfészek* című munkáját a gyerekek a televízióból már ismerhetik. A budapesti iskola jellegzetes darabjáról és műfajáról van szó, az úgynevezett dokumentum-játékfilmről, amely amatőr szereplőket használ, lazán megírt forgatókönyvvel dolgozik, gyakorta épít a szereplők – akik nemegyszer saját sorsukat élik újra – rögtönzéseire. A szereplők belenéznek a kamerába, megtörve ezzel a játékfilm hagyományait, akadozva, spontán beszélnek, ugyanakkor sorsukat és mindennapjaikat sűrítve, tehát éppen történeté formálva játsszák el. Jól megfigyelhető az egyik részletben, hogy a főszereplő mintegy „kiszól” a kamera mögé, tudniillik válaszol a stáb egy tagjának kérdésére. A dokumentum-játékfilm tehát a natúr valóságábrázolás és a művészi jelentésképzés sajátos keverékét adja.

6.6. Érdekeségként meg szoktam mutatni azt a filmet, amely *A kísérleti film* című témakörben is szerepelhet egy másik összefüggésben *Dziga Vertov Ember a felvevőgéppel* című munkájáról van szó. Az *Ember a felvevőgéppel* afféle film a filmről – ilyen tematikájú blokkot is lehet szerkeszteni a mozgóképes órák egyikén –, amely jó példa szempontunkból a mozi valóságserzetetére éppúgy, mint a film anyagával való kísérletezésre.

IRODALOM

Alakszander Macseret: Film és valóság, Gondolat, Budapest, 1973.

Zalán Vince: Fejezetek a dokumentumfilm történetéből, Magyar Filmtudományi Intézet és Filmarchívum, Budapest, 1983.

Viktor Sklovszkij: Eizenstein, Progressz-Gondolat, Moszkva-Budapest, 1977.

Luis Buñuel: Utolsó leheletem, Európa, Budapest, 1989.

Andrzej Wajda: Visszaforgatás, Kelenföld Kiadó, 1990.

NÉMETH SÁNDORNÉ

Munkaközösség- és magyar szakvezető tanár

Paragvári Utcai Általános Iskola

Szombathely

Emlékműsor a magyar kultúra alkalmából

„... HAZA, NEMZET ÉS NYELV ... ..”

A magyar kultúra napját – tapasztalatom szerint – még kevés helyen tartják számon az iskolákban. Mi hagyományteremtő műveltségi vetélkedőt szerveztünk, ahol a résztvevőket is az alábbi műsorral köszöntöttük.

Zene – Erkel Ferenc: Ünnepi nyitány

(Az első narrátor szövege alatt is szólhat aláfestő zeneként.)

Narrátor 1.

„... mindenki a szülőföldjét szereti elsősorban, többre tartja a földkerekség más tájainál, és honának minden szülőltje leginkább az ővéinek életét vágyik megismerni: hogy azok milyen életet éltek, és hogy utánozza, ha valami nevezetést és emlegetésre méltót talál benne, ha pedig megismeri, hogy azok némely dolgot nem szerencsésen intéztek, ezen okulva, óvakodják tőle...”
(Chronica Hungarorum, 1473.)

Narrátor 2.

„Légy ember, ez a cél – légy magyar, ez a legjobb eszköz! Magyar vagyok – ez politikai és társaséleti hitvallásom.

Büszke vagyok nemzetem nagy erényeire, s nem szégyellem osztozni még hibáiban is. Vajha méltó fia lehetnék nemzetemnek!

Versmondó 1.

Szeresd hazádat és ne mondd:
A néma szeretet
Szűz, mint a lélek, melynek a
Nyelv még nem véthetett.

Tégy érte mindent: életedet,
Ha kell, csekélybe vedd;
De a hazát könnyelműen
Kockára ki ne tedd!

S nem csak dicsőké a haza;
A munkás pór, szegény,
Bár észrevétlen, dolgozik
A hon derületén.

Versmondó 2.

Tűrj érte mindent ami bánt,
Kínt, szégyent és halált;
De el ne szenvedd, el ne tűrd
Véred gyalázatát.

S ne csak veszélyben légy serény,
A béke vészesebb,
S melyet vág álmos népeken,
Gyógyíthatlanb a seb.

Gondold meg, mennyit érsz: eszed,
Szíved, pénzed, karod,
S fukar légy, alkván a honért,
Ha azt feláldozod.

Narrátor 2.

„Eljött az idő, amikor a hangból szó lett. Ez a fordulat volt a legnagyobb esemény az emberiség történetében.

A hang, az emberi beszédnek ez az ősi sejtje [...] egyszerre csodálatos fejlődésnek indult.”

Narrátor 3.

„Szó után kelt ki belőle, s a szavakból beszéd kezdett alakulni. A test hangjából az értelem megteremtette a nyelvet.

A különböző nyelvek melegéből keltek ki a különböző népek, melyeket az atyafiság és az együttes érdek alapján a közös szó szervezett nemzetekké.”

Narrátor 1.

„Velünk is ez történt.

A magyarságot is az atyafiság és az együttes érdek alapján a sors verte egybe; hazát a bátorsággal irányított életösztön szerzett neki, de nemzeté a magyar szó teremtette.

[...] a magyar szó nekünk a legnagyobb ereklje. Kegyelet, hűség és becsület illeti őt.”

Narrátor 3.

„Csak erkölcsi míveltség, az ész tehetségeinek kifejtése, s ezek által az akarat és munkásság erőddé és sikeressé tétele fejt ki a nemzet erejét.

Ez tanítja meg a természettől áldott ajándékokkal okosan és mívelten élni. [...] Ezek, és csak ezek által lehet, s kétségen kívül lesz minden nemzet hatalmas.”

Narrátor 2.

A magyar kultúra egyidős Magyarországgal. A magyar nép életét, gondolatvilágát, hovatartozását, helyét a világban kultúránk ismerete adja.

A mai nap különösen emlékezetes, hisz 177 éve, 1823. január 22-én íródott a Himnusz, ez az esemény avatta ünnepé ezt a napot.

Narrátor 1.

A Himnusz – nemzeti fohászunk –, amely az egész magyarság eszméletét, érzélemvilágát átjáró óda, imádság; magyarságunkat, közös hitünket, akaratunkat fejezi ki.

Méltán lett a Himnusz megírásának emlékére január 22-e a magyar kultúra napja.

Kultúránk mutatja, bizonyítja eredetünket, létünket.

Narrátor 3.

„A múltat tiszteld a jelenben s tartsd a jövőnek!”

Versmondó 1.

Minden, amit szem belát,
Itt e föld, mely kenyeret ad,
E folyók tele halakkal,
E szőlőhegyek falvakkal:
Ez a haza!

Amerre a heglánc kéklík,
Merre a berek sötétlík,
Merre a róna kanyarul,
Melyre a kék ég leborul:
Ez a haza!

Versmondó 2.

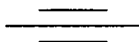
Hol egykor őseink laktak,
Itt csatáztak, itt mulattak,
Ahol a határt ők szabták
S örökségül reánk hagyták:
Ez a haza!

Ez a föld, mely drága nekünk
Melyet legjobban szeretünk,
Ahová, bármerre járunk,
Mindent vissza-visszavágyunk:
Ez a haza!
(Majthényi Flóra: Mi a haza? – részlet)

Zene – Liszt Ferenc: Magyar Rapszódia No.1 (részlet).

FELHASZNÁLT IRODALOM

Nemzeti olvasókönyv (Szerk.: Lukács Sándor) Gondolat Kiadó, Budapest, 1988. (67. o. – Deák Farkas, 95. o. – Tamási Áron, 254. o. – Wesselényi Miklós).
Rendületlenül / A hazaszeretet versei / (Szerk.: Benedek István) Officina Nova, Budapest, 1989.
(Vörösmarty Mihály: Honszeretet – részlet; Majthényi Flóra: Mi a haza? – részlet).

TISZTELETTELJES KÉRÉS ELŐFIZETŐINKHEZ !

Bízunk abban, hogy továbbra is töretlen támogatói, előfizetői maradnak lapunknak. Ennek reményében kérünk minden kedves Előfizetőnket, régieket és újakat, hogy a 2001. évi előfizetési díjat, amely ettől az évtől 800 forint, az alábbi számlára befizetni szíveskedjenek: OTP Csongrád Megyei Igazgatóság, Szeged, Módszertani Közlemények, 11735005-20003933.

Köszönjük megértésüket és támogatásukat.

A MÓDSZERTANI KÖZLEMÉNYEK KIADÓHIVATALA